O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

БУГУНГИ СОНДА:

ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЎЗБЕК МОДЕЛИ

жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозига қарши Ўзбекистон шароитида қўрилаётган чораларнинг бамисли ўзагидир

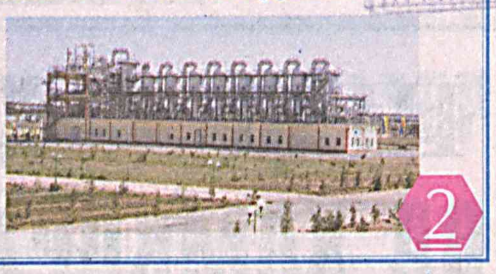

2

ГОРДОН БРАУН ТЕРГОВНИ ЎЗИ БОШЛАЙДИ

Гордон Браун парламентда сўзга чиқиб, "миллий хавфсизлик йўналишларини ҳисобга олиб, шунингдек, Френкс бошчилигидаги олиб борилган текширувлардаги сингари, мамлакат мудофааси обрўйига путур етмаслиги мақсадида суриштирув ишларини шахсан ўзим олиб бораман", деди.

3

ЗАРАУТСОЙ — РАССОМЛАР БЕШИГИ

Санъатшуносларнинг таъбирича, бу ер дунё аҳлининг илк бешиги дея эътироф қилинган. Бу бежиз эмас: қоялардаги турли кўринишдаги тасвирлар, силлиқ тошларга нақшланган расмларда ўша давр овчиларининг ҳаёти, оҳулар акс этган.

4

Inson manfaatlari — oliy qadriyat

ADOLAT

O'zbekiston «ADOLAT» sotsial-demokratik partiyasi

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 27 (731) 2009 йил, 19 июнь, жума

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 18 июнь куни Оқсаройда Халқаро валюта жамғармасининг (ХВЖ) фармойиш берувчи директори Доминик Стросс-Канни қабул қилди.

Мамлакатимиз раҳбари ушбу ташриф мазкур халқаро молия муассасаси билан ҳамкорликнинг истиқболдаги устувор йўналишларини белгилаб олиш учун қулай имконият эканини таъкидлади.

Ўзбекистон 1992 йилда ХВЖга аъзо бўлган. 1993 йилдан мамлакатимизда ушбу халқаро молия муассасасининг ваколатхонаси фаолият кўрсатмоқда. Ўтган йиллар давомида Ўзбекистон билан ХВЖ ўртасидаги ҳамкорлик банк қонунчилигини, статистик қайд ва ҳисобот тизимини, бюджет таснифотини такомиллаштириш, тўлов тизимини ривожлантириш каби соҳаларда, айниқса, фаол ривожланди. Ўзбекистон ХВЖ томонидан ажратилган кредитларни тўлаш бўйича барча мажбуриятларини бажарган.

Ушбу халқаро молия муассасаси Низомининг IV Моддасига мувофиқ, ҳар йили Ўзбекистонга ХВЖ миссияси ташриф буюриб, банк-молия тизимини ривожлантириш, пул-кредит сиёсатини такомиллаштириш, макроиқтисодий барқарорликни мустаҳкамлаш сингари йўналишларда ҳамкорликни кенгайтириш масалалари юзасидан музокара ўтказади. Хусусан, 2008 йил декабрь ойида Ўзбекистонга ХВЖнинг Яқин Шарқ ва Марказий Осиё мамлакатлари департаменти директорининг ўринбосари Сена Экен хоним раҳбарлигидаги миссия келиб кетди. Унинг вакиллари жаҳонда молиявий-иқтисодий инқироз ҳукм сураётганига қарамай, Ўзбекистонда иқтисодий барқарорлик сақлаб қолинганини, ялпи ички маҳсулот ўсиши 9 фоизни ташкил этганини, ташқи савдода — ижобий сальдо, бюджетда — профицит кузатилганини, валюта захиралари ҳажми ошишда давом этаётганини эътироф этди.

ХВЖ Ижрочи директорлар кенгаши ҳам мамлакатимиздаги юқори иқтисодий ўсиш суръатларини, макроиқтисодий барқарорлик изчил мустаҳкамланиб бораётганини, тузилмавий ўзгаришлар муваффақият билан амалга оширилаётганини инобатга олиб, Ўзбекистондаги иқтисодий ривожланишга юқори баҳо берди. Ушбу кенгаш мажлисида Ўзбекистонда иқтисодиётни ривожлантириш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар мамлакат савдо ва тўлов балансида ижобий сальдони барқарорлаштириш, олтин-валюта захирасини кўпайтириш имконини бераётгани қайд этилди. Юқори қўшимча қийматга эга бўлган маҳсулотлар салмоғи ортиб бораётгани туфайли экспортнинг ўсиш суръати ошиб бормоқда.

ХВЖ экспертлари жаҳонда молиявий-иқтисодий инқироз ҳукм сураётганига қарамасдан, жорий йилда ҳам ижобий иқтисодий кўрсаткичларга эришиш учун Ўзбекистонда барча асослар борлигини таъкидлашмоқда.

Оқсаройдаги учрашувда Доминик Стросс-Канн глобал иқтисодий инқироз таъсирини камайтириш ва иқтисодиётни янада ривожлантириш борасида Халқаро валюта жамғармаси Ўзбекистон Республикаси билан ҳамкорликни кенгайтириб бораверишга тайёр эканини қайд этди. Самимий қабул учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди.

Мулоқот чоғида Ўзбекистон билан ХВЖ ўртасидаги муносабатларга доир масалалар юзасидан атрофлича фикр алмашилди.

(ЎзА).

Муносабат

ШҲТ — ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИККА ТАЯНЧ

- **Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ШҲТнинг Екатеринбург шаҳрида бўлиб ўтган навбатдаги саммитида ташкилотнинг минтақамиздаги яқин истиқболдаги фаолиятига оид муҳим ташаббуслар билан чиқди.**
- **Саммит якунида ШҲТнинг Екатеринбург декларацияси, терроризмга қарши конвенцияси ва қатор қарорлар имзоланди.**
- **ШҲТга раислик Ўзбекистон Республикасига ўтди.**

(Давоми 2-бетда.)

Парламентда

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни парламентнинг Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари, фракция раҳбари Исмоил Саифназаров олиб борди. Унда фракция аъзолари бир нечта муҳим қонун лойиҳаларини қизғин муҳокама қилдилар.

ФРАКЦИЯ ЙИҒИЛИШИДА ҚОНУНЛАР МУҲОКАМАСИ

Даставвал депутатлар эътиборига Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ялпи мажлиси муҳокамасига биринчи ўқишда киритилаётган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳавола этилди. Қонун лойиҳаси юзасидан қуйи палатанинг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси Собир Турсунов сўзга чиқди.

— Қонун лойиҳаси "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги ҳамда "Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси тўғрисида"ги қонунларга мувофиқ бошқа қонун ҳужжатларидаги атамаларни мазкур қонунларда қўлланилган атамалар билан бир хил ҳолга келтириш мақсадида ишлаб чиқилди. Жумладан, қонун лойиҳасига биноан "муддатли хизмат" атамасини "муддатли ҳарбий хизмат" деган сўзлар билан алмаштириш назарда тутилмоқда. Шу каби ўзгартишларни Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал, Жиноят-ижроия ҳамда Солиқ ва Меҳнат, шунингдек, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларининг айрим моддаларига ҳам киритиш таклиф қилинмоқда.

Дарҳақиқат, йиғилишда таъкидланганидек, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши билан айрим қонун ҳужжатларидаги атамаларнинг бир хиллиги таъминланади. Натижада қонунлардаги баъзи чалкашликлар бартараф қилинади. Қолаверса, мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши қўшимча харажатлар талаб этмайди.

Йиғилишда "Электр энергияси тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳам атрофлича кўриб чиқилди. Қонун лойиҳасини ишлаб чиқишдан кўзда тутилган асосий мақсад — электр энергетикаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат. "Умумий қоидалар", "Электр энергияси соҳасининг давлат томонидан тартибга солиниши", "Электр энергиясини ҳосил қилиш", "Электр энергиясини узатиш", "Электр энергиясини тақсимлаш ва сотиш", "Тезкор диспетчерлик бошқаруви", "Электр энергиясини истеъмол қилиш", "Якунловчи қоидалар" сингари 8 та боб ҳамда 34 та моддадан ташкил топган қонун лойиҳасида соҳага оид қатор тушунчаларга аниқ таърифлар берилган. Қолаверса, электр энергетикаси объектлари, электр энергиясини ҳосил қилувчи корхоналар, электр тармоғи хўжалиги объектлари, магистраль электр тармоқлари, ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг вазифалари белгилаб берилган. Яна бир эътиборли жиҳат шуки, қонун лойиҳасининг 12-моддасида юридик ва жисмоний шахсларнинг ўзи фойдаланиши учун электр энергиясини ҳосил қилиши мумкинлиги белгиланмоқда.

— Қонун лойиҳасини такомиллаштириш жараёнида биринчи ўқишда депутатлар томонидан билдирилган тавсиялар, таклиф ва мулоҳазалар инобатга олинди, — деди мазкур масала бўйича сўзга чиққан Қонунчилик палатасининг Саноат, қурилиш ва савдо масалалари қўмитаси раиси ўринбосари, фракция аъзоси Абдулла Абдуназаров. — Шунга кўра, тегишли ўзгартишлар киритилди. Бу, ўз навбатида, қонун лойиҳасининг янада такомиллашувига хизмат қилди.

Фракция аъзолари қонун лойиҳасининг ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлигини эътироф этдилар. Ўз фикр-мулоҳазалари, нуқтаи назарларини билдирган ҳолда, унинг долзарблигига алоҳида эътибор қаратишди ва қонун лойиҳасини маъқуллашди.

Шундан сўнг йиғилишда "Археология мероси объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси юзасидан Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси Насим Алимов сўзга чиқди. Таъкидландики, учинчи ўқишда фракция муҳокамасига киритилган мазкур қонун лойиҳаси археология мероси объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солади, бу вазифани амалга оширувчи давлат тузилмаларининг ҳуқуқий мақомини белгилаб беради. Қонунда археологик мерос объектларини маданий мерос объектларининг давлат кадастрига киритиш ва чиқариш, археология ашёларини ҳисобга олиш ва сақлаш, археология ашёларини давлатга топшириш, сақлаш ва улардан фойдаланиш шартлари аниқ-тиниқ кўрсатиб берилди. Қолаверса, ушбу қонун лойиҳасини учинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида Қонунчилик палатаси депутатларининг, хусусан, "Адолат" СДП фракцияси аъзоларининг ҳам таклифлари асосида қатор ўзгартишлар, таҳририй тузатишлар амалга оширилди.

Йиғилишда "Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси ҳам кўриб чиқилди. Кўриб чиқилган масалалар юзасидан фракциянинг нуқтаи назари белгилаб олинди.

Камол АЛЛАЁРОВ,
"Adolat" мухбири.

Суратларда: фракция йиғилишидан лавҳалар.

Носир ҲАЙДАРОВ
олган суратлар.

Семинар-кенгашлар

ЮКСАЛИШНИНГ ЯНГИ ПОҒОНАСИДА

Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти партия Кенгашларида "Ўзбекистон "Адолат" СДП: юксалишнинг янги поғонасида" деб номланган семинар-кенгашлар ўтказилди. Фаолиятни янада кучайтириш ва давлат бошқарувидаги партия мавқеини оширишга қаратилган мазкур тадбирларда ҳудудий партия ташкилотлари олдида турган қатор долзарб масалалар муҳокама қилинди, галдаги вазифалар белгилаб олинди.

Пойтахтнинг замон талаблари даражасида барпо этилган муҳташам меҳмонхоналаридан бири — "Tashkent Palace Hotel"нинг мажлислар залида бўлиб ўтган семинар-кенгаш ҳамиша навқирон ва айни пайтда қадимий Тошкент шаҳрининг шаклланиш тарихи, бугуни ва эртаси тўғрисидаги мулоҳазаларни ўз ичига олган тақдимот билан бошланди. Унда айтилганидек, узоқ ва бой тарихга эга шаҳри азим — Тошкент тараққиёт бешикларидан бири бўлган. Зеро, археологик тадқиқотлар, тарихий манбалар шаҳарда илм-фан, маданият, савдо-сотиқ ва ишлаб чиқариш ривожланганлигидан далолат беради. Бунинг халқаро миқёсда эътироф этилгани — унинг 2200 йиллик тўйи ЮНЕСКО ташкилоти иштирокида нишонланиши эса ҳар бир юртдошимизда чексиз фахр-ифтихор уйғотади. Хусусан, яқинда "Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган асосий тантаналарни ўтказиш тўғрисида"ги Президент қарорининг қабул қилинишини ҳамюртларимиз, шу жумладан, партия аъзолари ҳам зўр мамнуният ила қарши олишди.

(Давоми 2-бетда.)

7 кун нафаси

ПРЕЗИДЕНТ АСАРИ БИЛИМДОНЛАРИ

Самарқанд. Бу ерда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асарини ўрганиш бўйича ташкил этилган республика кўрик-танловининг ҳудудий босқичи бўлиб ўтди.

Танловда иштирок этган вилоятдаги олти олий ўқув юрти жамоаларининг барчаси ҳам давлатимиз раҳбари асари ва унда баён этилган глобал масалаларнинг мазмун-моҳиятини чуқур англаб етганликларини намоён этдилар.

Инқироз ва уни бартараф этиш борасида ўз тушунчалари ҳамда қарашлари билан ғолиб чиққан Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг "Иқтисодчи" жамоаси танловнинг республика босқичида иштирок этадиган бўлди.

МЕҲРИБОНЛИК УЙИГА ҒАМХЎРЛИК

Хоразм. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича Комиссия Хива шаҳридаги 20-Меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига йил сайин катта эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиб келмоқда.

Ўтган йили Меҳрибонлик уйи биноси тўла таъмирланиб, замонавий мебеллар, жиҳозлар ва ускуналар билан таъминланган бўлса, бу йил мазкур масканга озиқ-овқат маҳсулотлари ташишга мўлжалланган махсус автомашина совға қилинди.

ЭНЕРГИЯ ҚУВВАТЛАРИ ОШДИ

Навоий. Республикамизнинг уч вилоятини узлуксиз электр энергияси билан таъминлаб келаётган Навоий иссиқлик электр станцияси эндиликда йилига аввалгидек 3-4 миллион киловатт эмас, балки ўртача 7-7,5 миллион киловатт соатдан ҳам зиёдроқ электр энергияси ишлаб чиқаришга киришди. Бунинг учун акционерлар қўлига ўтган мазкур нур корхонасида кўплаб янги цехлар, қўшимча қувватлар ишга туширилди.

Кончилиги ниҳоятда ривожланган вилоятнинг 20 дан ортиқ йирик корхона ҳамда заводларини мунтазам электр энергия билан таъминлаб келаётган иссиқлик электр станцияси зиммасига бугунги кунда бу ерда ташкил топган иқтисодий эркин индустриал зона ҳудуди ва янгидан иш бошлаган Навоий халқаро аэропорти ҳамда атроф масканларни ёритиш масъулияти ҳам тушди.

ЮКСАЛИШНИНГ ЯНГИ ПОҒОНАСИДА

(Давоми. Бошланиши 1-бетда.)

Семинар-кенгашда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари, Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши раиси Исмоил Саифназаров сўзга чиқиб, Юртбошимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асаридан келиб чиқиб "Адолат" СДПнинг вазифалари хусусида тўхталди.

— Мавжуд шароитдан оқилона фойдаланиб, ташқи қарзни имкон борича кўпайтирмаслик сиёсати мамлакатимизда жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози таъсирини камайтириш омилларидан бири бўлди, — деди партия Сиёсий Кенгаши раиси ўз чиқишида. — Бундан ташқари, иқтисодиётнинг реал секторига қаратилаётган катта эътибор, тадбиркорларнинг соғлом рақобат остида фаолият юритишини таъминлаш иқтисодий таназзул даражаси бирмунча пасайишига олиб келди. Президент асарида илгари сурилган ғояларни, мулоҳаза ва кўрсатмаларни муваффақиятли амалга оширишга биз, партиядошлар ҳам муносиб ҳисса қўшишимиз керак. Бунинг учун омма, партия электорати орасида олиб борилган тарғибот-ташвиқот тадбирларининг кўлами ва самарадорлигини ошириш талаб этилади.

Шундан сўнг семинар-кенгашда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Юсуфжон Нишоновнинг маърузаси тингланди. Нотиқ ўз маърузасида партиянинг 2009 йилга мўлжалланган Ҳаракат дастурининг асосий йўналишлари тўғрисида иштирокчиларга батафсил маълумот берди.

— Партиянинг аҳоли ва электоратнинг асосий қатламлари, потенциал сайловчилари билан олиб бораётган фаолиятини янада кучайтириш, партия фракцияси ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашларидаги партия гуруҳлари иши самарадорлигини янада ошириш, партиянинг барча бўғинларини Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари сайловларига тизимли равишда тайёрлаш каби масалалар Ҳаракат дастурининг асосий йўналишларини ташкил этади, — деди Юсуфжон Нишонов ўз маърузасида. — Шу билан бирга, Марказий аппарат ва ҳудудий партия ташкилотларининг давлат бошқарув органлари билан ҳамкорлигини мустаҳкамлаш ҳам унинг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланган. Мазкур йўналишлар бўйича бажарилиши лозим бўлган вазифалар аниқ белгилаб берилган ва ҳозирга қадар муайян ишлар амалга оширилди.

Семинар иштирокчилари томонидан қайд этилганидек, Ҳаракат дастурида белгиланган вазифаларни тўлиқ ва самарали ижро этиш "Адолат" СДПнинг барча бўғинлардаги фаолиятини жонлантиришга, охир-оқибат партия нуфузини мустаҳкамлашга, хусусан, жорий йилнинг декабрь ойида бўлиб ўтадиган сайловлардаги муваффақиятини таъминлашга хизмат қилиши, шубҳасиз. Шу маънода, партия томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, Халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари депутатлигига муносиб номзодлар танлаш, ҳисобга олиш ва захира шакллантириш масаласи ҳозирги кунда долзарб аҳамият касб этади. Сайлов қонунчилигига киритилган ўзгартишларга кўра, бўлғуси сайловларда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодлар фақатгина партиялардан кўрсатилади. Бу эса имконият туғдириш билан бирга партия фаолияти зиммасига катта масъулият ҳам юклайди.

Семинар-кенгашда партиянинг ягона нашри — "Адолат" ижтимоий-сиёсий газетаси ададини ошириш масаласи ҳам кўриб чиқилди. Партия фаолиятини кенг тарғиб қилаётган газетага обунани ташкил этиш ва ҳар Кенгаши томонидан етарлича эътибор берилмаётганлиги айтиб ўтилди. Бу, ўз навбатида, партиянинг ғоя ва мақсадларининг самарали ҳамда кўламли тарғиботига жиддий таъсир этаётганлиги таъкидланди.

Семинар-кенгаш сўнгида кўрилган масалалар юзасидан тегишли тавсиялар ишлаб чиқилди.

***

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманидаги Ғазалкент хизмат кўрсатиш ва иқтисодиёт коллежида бўлиб ўтган семинар-кенгашда ҳам ҳудудий партия ташкилоти ҳамда шаҳар ва туман Кенгашлари фаолиятига сарҳисоб қилинди, партиявий ишлар юзасидан таклиф-мулоҳазалар билдирилди.

Бугун жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози кўплаб мамлакатлар иқтисодиётига ўзининг салбий таъсирини ўтказмоқда. Оқибатда ишлаб чиқариш суръатлари кескин пасайиб, ишсизлар сони тобора ортиб бораётир. Бундай шароитда Ўзбекистонда қандай амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда? Ана шу масала юзасидан партия Сиёсий Кенгаши раиси Исмоил Саифназаров маъруза қилди. Нотиқнинг қайд этишича, давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ишлаб чиқилган 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар дастури амалиётга изчил тадбиқ этилмоқда. Қолаверса, ислоҳотларнинг босқичма-босқич амалга оширилиши, кам таъминланган аҳолининг давлат томонидан кучли ҳимояга олиниши, пухта ишлаб чиқилган режа асосида пул-кредит масалаларининг ҳал этилиши, мунтазам янги иш ўринларининг яратилиши инқироз таъсирини камайтирибгина қолмай, мамлакатимизда иқтисодий кўрсаткичларнинг ўсишига омил бўлмоқда. Масалан, биргина пойтахт вилоятида жорий йилнинг биринчи чорагида ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6,4 фоизга ўсди. Саноат маҳсулотлари ҳажми 10,2, истеъмол товарлари ишлаб чиқариш 7,6, қурилиш ишлари ҳажми 14,3, чакана савдо айланмаси 17,8, аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш 24,3 фоизга ортди. 5 мингдан зиёд қўшимча иш ўринлари ташкил қилинди. Бунда, албатта, ишлаб чиқариш жараёнларида фидойилик билан меҳнат қилаётган партия аъзоларининг хизматларини ҳам муносиб эътироф этиш зарур.

Семинар иштирокчиларида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон "Адолат" СДП Хотин-қизлар Кенгаши раиси Зухра Ботированинг "Президент Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" номли китоби — қишлоқларда хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш ҳамда уларнинг ижтимоий ҳимоясини таъминлашда зарур дастурий манба" деб номланган маърузаси катта қизиқиш уйғотди. Шунингдек, Бўстонлиқ тумани партия Кенгаши раиси Турсуной Казаковaнинг "Қишлоқ хотин-қизларини ўз оиласи ва фарзандлари тарбиясидан узоқлашмаган ҳолда иш билан таъминлашдан жамият манфаатдор", Чирчиқ шаҳар партия Кенгаши раиси Шоҳида Мирзакаримованинг "Хотин-қизларни касаначилик меҳнатига жалб этиш — оилалар моддий таъминотининг муҳим омили" мавзуларидаги маърузалари баҳс-мунозараларга бой бўлди.

Тадбирда партия Марказий аппарати раҳбари Равшан Ҳайдаров "Адолат" СДПнинг 2009 йилга мўлжалланган Ҳаракат дастурининг асосий йўналишлари, Марказий аппарат бўлими раҳбари Тоҳир Шамсибоев Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлигига номзодларни танлаш, ҳисобга олиш ва захира шакллантиришни ташкил этиш тўғрисида маъруза қилишди.

Танқидий-таҳлилий руҳда ўтган семинар-кенгашда партия кадрларининг малакавий тайёргарлиги ва қобилиятидан келиб чиққан ҳолда, улар олиб бораётган ишларни янада такомиллаштириш бўйича аниқ йўналишлар белгилаб олинди. Дастурий кўрсатмаларга боғлиқ механизмлар тўғрисида тавсиялар берилди.

***

Қорақалпоғистон Республикаси партия Кенгашида ўтган семинар-кенгашни Кенгаш раиси Дарибай Дошетов олиб борди. У 2008 йил ва жорий йилнинг ўтган даврида бажарилган ишлар, партия фаоллари олдида турган устувор вазифалар хусусида тўхталди.

Семинарда Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги партия фракцияси аъзоси Мамит Асқаров "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастури, Президент Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асари ҳамда 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар дастуридан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисида маъруза қилди. Фракциянинг яна бир аъзоси Ойша Охунова эса хотин-қизларнинг фаоллиги, ташаббускорлигини оширишда ҳамда ёшларни партия ишига кўпроқ жалб қилишда бошланғич ташкилотлар фаолиятини кучайтириш лозимлигига иштирокчилар эътиборини қаратди.

Табирда, шунингдек, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, Халқ депутатлари, вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлиги сайловларига тайёргарлик кўриш, депутатлик гуруҳлари фаолияти самарадорлигини ошириш, аъзолик бадали тушуми каби масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Саодат СОДИҚОВА,
Муродулла ҒАФУРОВ,
Фотима АБДУРАҲМОНОВА,
"Адолат" мухбирлари.

ШҲТ — ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИККА ТАЯНЧ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда.)

Маълумки, мазкур ташкилотнинг вужудга келиш тарихи 1996 йилдан бошланиб, дастлаб ўз сафида Россия, Хитой, Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистон каби давлатлар томонидан "Шанхай бешлиги"деб ном олган ташкилотга асос солинганди. Унинг асосий мақсади — мазкур минтақавий тузилмага аъзо давлатларнинг чегаралари бўйлаб қуролли кучларни қисқартириш, ҳарбий соҳадаги ишончни мустаҳкамлашга хизмат қиладиган чораларни кўришга қаратилди. Ташкилотнинг 2000 йилда Душанбеда бўлиб ўтган йиғилишида "Шанхай бешлиги" — "Шанхай форуми" деб юритила бошланди. Унинг ишида Президентимиз бошчилигидаги Ўзбекистон делегацияси иштирок этиб, минтақада хавфсизлик ва ҳамкорликнинг кенг доирасини яратишга йўналтирилган мазкур ташкилотга мамлакатимизнинг аъзо бўлиш истаги билдирилди.

2001 йилнинг июнида ташкилотнинг Шанхайда бўлиб ўтган йиғилишида эса Ўзбекистон Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти таъсисчиларидан бири бўлди ва унинг кейинги фаолияти ривожида муҳим ўрин эгаллай бошлади. Мазкур йиғилишда қабул қилинган ШҲТни ташкил этиш тўғрисидаги Декларация ҳамда терроризмга, сепаратизмга ва экстремизмга қарши кураш тўғрисидаги Конвенция БМТда расмий ҳужжатлар сифатида тарқатилди. Жумладан, Конвенцияга мувофиқ, ШҲТ аъзолари қайд этилган ҳуқуқбузарликлар олдини олиш, аниқлаш ва чек қўйиш борасида ўзаро ҳаракатларни амалга оширишлари ва улар билан кураш соҳасида ўзаро келишилган позицияларни мувофиқлаштириб боришлари, шунингдек, ўзаро маслаҳатлар ҳамда маълумотлар алмашиш ҳаракатлари ижросини таъминлашлари белгилаб қўйилди.

ШҲТ ривожининг кейинги босқичида давлат раҳбарларининг Тошкентдаги саммити (2004 йил, июнь) катта аҳамиятга эга. Ушбу йиғилишда ШҲТга аъзо давлатлар ўртасидаги ҳамкорликнинг истиқболли ривожланишига оид қатор ҳужжатлар қабул қилиниб, унда Тошкентда фаолият юритадиган Минтақавий аксилтеррор марказининг штаби ташкил этилди. Унинг вазифаси — ШҲТга аъзо давлатлар ҳуқуқ-тартибот ва хавфсизлик органларининг терроризм хавфига қарши кураш борасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда улар ўртасида тезкор маълумотлар алмашиш эканлиги алоҳида қайд этилди.

Ташкилотнинг ички тузилишини шакллантириш асосан Тошкент саммитида якунланди. Жумладан, 2004 йилдан бошлаб, Пекинда ШҲТ Котибияти фаолият юрита бошлади. ШҲТга аъзо давлатларнинг хавфсизлик Кенгашлари котиблари мунтазам учрашиб туришадиган бўлдилар. Мақсад — мазкур давлатлар махсус идораларининг қуроллар, қурол аслаҳа, портловчи, заҳарловчи, ядро ва радиоактив моддаларнинг ноқонуний алмашуви билан курашда ҳамкорликни мувофиқлаштириб бориш бўлди. Йиғилишда ШҲТ ҳузурида кузатувчилар тўғрисидаги Низом ҳам қабул қилинди.

2005 йилнинг июлида Астанада бўлиб ўтган форумда ШҲТга аъзо давлатларнинг фавқулодда ҳолатларни бартараф этишда ўзаро ёрдам кўрсатиш, биргаликдаги аксилтеррор тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш бўйича қатор муҳим ҳужжатлар қабул қилинди.

2006 йилнинг июлида эса Шанхайда бўлиб ўтган навбатдаги йиғилиш ташкилот ташкил топганлигининг беш йиллигига бағишланди. Унда ШҲТга аъзо иштирокчи давлат раҳбарларининг халқаро ахборот хавфсизлиги соҳасидаги ҳамкорлиги тўғрисида Баёнот қабул қилинди. Айни чоғда, ШҲТга аъзо давлатлар раҳбарларининг 2007-2009 йилларга мўлжалланган терроризм, сепаратизм ва экстремизм билан кураш борасидаги ҳамкорлик Дастурини тасдиқлаш тўғрисида Қарор ишлаб чиқилди.

Шу йил 15-16 июнь кунлари Россиянинг Екатеринбург шаҳрида бўлиб ўтган саммитда ҳозир ер куррасида кечаётган жараёнлар хусусида атрофлича фикр алмашилди. Хусусан, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози асоратларини юмшатиш, давлатларнинг иқтисодий барқарорлигини таъминлаш бўйича фаолият йўналишлари белгиланиб олинди. Ташкилот раислигини Россиядан қабул қилиб олган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ҳар галгидек бу гал ҳам жафокаш Афғонистон тупроғида тинчлик ва осойишталик ўрнатишга йўналтирилган кўпгина конструктив ташаббуслар билан чиқди. Жумладан, Афғонистон муаммоси ечимининг БМТ шафеълигидаги халқаро механизми — "6+3" мулоқат гуруҳини тузиш, кўп миллатли Афғонистон халқининг чуқур тарихий илдизларига, анъанавий қадриятларига ҳурматда бўлиш муҳимлигини алоҳида қайд этиб ўтди.

Агар бугун турли ОАВда чоп этилаётган материаллар кўлами билан танишсангиз, уларнинг ҳаммасида халқаро кузатувчилар ва таҳлилчилар ШҲТ ҳамкорликнинг деярли барча соҳаларда катта ютуқларга эришаётганини қайд этмоқдалар. Унинг таъсири ҳозирги кунда минтақа доирасидан ташқарида ҳам сезилаётгани яққол кузатилмоқда.

Муҳими, мазкур халқаро тузилмага аъзо бўлиш ёки кузатувчи мақомини олиш умидидаги давлатлар сони ортиб бормоқда. Бу — уни тузиш ғояси аввал бошдан муваффақиятли бўлганлигининг ёрқин тасдиғидир. Масалан, Эрон, Ҳиндистон, Покистон, Монголия каби Осиёнинг етакчи мамлакатлари бу гал кузатувчи мақомида иштирок этдилар. Демак, улар ҳам тузилмага аъзоликка интилишаяпти.

Яна бир янгилик: ШҲТ майдони Беларус ва Шри-Ланка каби янги давлатлар билан бойиш арафасида турибди. Уларга ҳозирча "мулоқот учун шериклик" мақоми берилиб, ташкилот ҳар иккисини ҳам аъзоликка қабул қилиш борасида ҳуқуқий жараёнларни кўриб чиқиш кераклигини айтди. Чунки, ШҲТ ўз сафларини шошма-шошарлик билан кенгайиши тарафдори эмас. Зеро, тузилма бошқа давлат ва минтақалар манфаатларига қарши қаратилган сиёсий-ҳарбий иттифоқ эмас. У ўз фаолиятида доимо очиқлик тамойилига амал қилади.

Саммитда ШҲТга аъзо давлатларда жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози таъсирини юмшатиш ва оқибатларини бартараф этиш, иқтисодий-молиявий барқарорликни таъминлаш ҳамда мустаҳкамлаш борасидаги қўшма саъй-ҳаракатларни нафақат мувофиқлаштириш, балки фаоллаштириш масалалари ҳам батафсил кўриб чиқилди. Шунингдек, иқтисодий ва савдо-сотиқ алоқаларини кенгайтириш, давлатлар томонидан молиялаштириладиган лойиҳалар кўламини пухталаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

ШҲТ эндиликда дунёнинг энг нуфузли ва жаҳон сиёсий жараёнларига таъсирчан "маром"лар кўрсата олиш қобилиятига эга ташкилотлардан бирига айланди. Шубҳасиз, ШҲТ — унга аъзо давлатларга дунёнинг турли минтақалари билан иқтисодий ҳамкорлик қилади ҳамда интеграция учун янги-янги истиқболлар очиб беради ва Марказий Осиёда хавфсизликни мустаҳкамлашга самарали хизмат қилади.

Омонулла МУҲАММАДЖОНОВ,
юридик фанлари доктори, профессор.

БОЛА ҲУҚУҚЛАРИ — УМУМБАШАРИЙ ҚАДРИЯТ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси ҳамда ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси билан ҳамкорликда "Вояга етмаганлар ҳуқуқини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий базаси: миллий қонунчилик мониторинги ва қўллаш амалиёти" мавзуида семинар бўлиб ўтди.

Йиғилишда таъкидланганидек, мустақиллик йилларида мамлакатимизда халқаро стандартларга мос келувчи бола ҳуқуқларига доир ўндан ортиқ қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Яна бир эътиборли жиҳат: Ўзбекистон ёш авлоднинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга оид 38 та халқаро ҳужжат, жумладан Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенциянинг иштирокчиси ҳисобланади. Қолаверса, Конституциянинг 41-, 45-, 64- ҳамда 65-моддалари бола ҳуқуқларига бағишланганлиги ҳам эътиборга моликдир. Бу халқаро стандартларга тўла мос келади. Ёшларга доир давлат сиёсати йўналишида қонунчиликка бу қадар жиддий эътибор берилаётгани юртимизда ёшларга бўлган юксак эътибордан далолат беради.

Семинарда республика Ички ишлар вазирлиги ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Ғ. Эшонқулов вазирликнинг вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ҳамда уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги фаолияти тўғрисида тадбир иштирокчиларига батафсил маълумот берди. Шунингдек, Адлия вазирлигининг инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи Л.Маҳмудов "Ўзбекистонда вояга етмаганлар ва ёшларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш асослари", Адвокатлар палатасининг вояга етмаганларни ҳимоя қилиш бўйича ҳуқуқий маслаҳатхонаси раҳбари Э.Земгуразова "Вояга етмаганлар ишлари бўйича ҳимоянинг ўзига хос жиҳатлари" мавзуларида маъруза қилдилар.

Фарҳод ЭСОНОВ,
"Adolat" мухбири.

∇ Долзарб мавзу

ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЎЗБЕК МОДЕЛИ

жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозига қарши Ўзбекистон шароитида кўрилаётган чораларнинг бамисли ўзагидир

Жаҳон ҳаётида рўй бераётган глобал ҳодисалар кишини ҳушёрликка ундайди. Унинг илдизига қараб фикр юритишга даъват этади. Ҳозир барчани ўйлантириб қўйган инқироз АҚШда ипотекали кредитлаш тизимида рўй берган танглик ҳолатидан бошланди. Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, йирик банклар ва тузилмалар тўлов қобилиятини йўқотди. Дунёнинг етакчи фонд бозорларида энг йирик компаниялар индекслари ва акцияларининг бозор қиймати ҳалокатли даражада тушиб кетишига олиб келди. Кўплаб мамлакатларда ишлаб чиқариш ва иқтисодий ўсиш суръатлари кескин пасайди. Бу аввало иқтисодий барқарорликка шикаст етказди. Ишсизлар сафини кенгайтириб, бошқа сиёсий оқибатларни ҳам келтириб чиқарди.

Бундай ҳодиса ўтган асрнинг 30-йилларида ҳам АҚШни танг аҳволга солган. "Улкан депрессия" (депрессия-депсиниш. Таҳририят) деб номланган бу жараён АҚШда 4,5 миллион нафарли ишсизлар "армия"сини юзага келтириб, кўплаб банклар ва корхоналар ҳалокатга юз тутган эди. Бўҳрон зарбасини кўтара олмаган одамлар ваҳимага тушиб, ўз жонига қасд қилган. Ўша замонни кўрган кишилардан сўрасангиз, у бутун оламни чулғаб олгани, ҳатто шўро мамлакатларида ҳам одамларга бир кунда икки марта — тушликда ва кечқурун маош берилгани, унга ўша вақтда бозор-ўчар қилингани, пул жуда тез суръат билан қадрсизлангани ҳақида ҳикоя қилишади.

Улкан депрессия ўз навбати билан 30-йиллардаги нотинчликларга, кейин иккинчи жаҳон урушига туташиб кетган. Масалага, шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози қайси жиҳатлари билан муқаддам бўлган инқирозлардан фарқ қилади?

Ҳозирги жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг ўзига хос хусусияти — унинг молиявий сектордан бошланиб, реал секторга ўтганлигидир. Натижада, молиявий ресурслар билан реал ишлаб чиқариш ҳажми ўртасидаги мутаносибликда кескин бузилиш рўй берди.

Биласиз, пул муомаласи қонунларига кўра, иқтисодиётнинг соғлом ва барқарор бўлиши учун муомалага чиқарилаётган пул массаси билан товар ва хизматлар ишлаб чиқаришнинг реал ҳажми ўртасида муайян нисбат сақланиши керак. Бироқ, миллий иқтисодиётларнинг байналмиллашуви ва глобаллашуви жараёнлари пул муомаласи амалиётига таъсир ўтказиб, бошида — айрим мамлакатларда (масалан, АҚШда), сўнгра бошқа қатор давлатларда ана шу қонунга риоя қилиш тартибини заифлаштирди. Кейинчалик эса уни мутлақо эътиборга олмасликка олиб келди.

Шу ўринда, жаҳон валюта тизимини тартибга солиш бўйича халқаро миқёсда ўтган конференциялар тарихига оид маълумотларни ҳам қисқача эсга олсак, фойдадан ҳоли бўлмайди. Жаҳон валюта тизимини тартибга солиш бўйича ҳозиргача 4 та конференция ўтган: 1867 йилда Парижда, 1922 йилда Генуя (Италия)да, 1944 йилда Бреттон-Вуд (АҚШ)да, 1976 йилда Книстон (Ямайка)да. Кейин халқаро валюта жамғармаси (ХВЖ) ва Жаҳон банки сингари тизимлар вужудга келиши билан 1944 йилгача олтин муомалада паритет (асос) бўлиб келди. 1944 йилда Бреттон-Вуд конференциясида олтин ва доллар қиймати пареллел (баравар) сақланди. Бу ҳол то ўтган асрнинг 70-йилларига қадар давом этди. Унга қадар амал қилиб келган жаҳон валюта тизимлари пулларнинг олтин ёки товар мазмунини таъминлаш орқали иқтисодий муносабатлар барқарорлигига замин яратди.

Бироқ, қачонки, жаҳон амалиётида 1976 йилдан эътиборан, бошқариладиган — сузиб юрувчи валюта тизимига ўтилгач, пулнинг олтин мазмуни йўқолиб, асосан АҚШ доллари етакчига айланди. У муомалага ҳаддан ташқари кўп чиқарилгач, зарб қилиш суръати ва ҳажмини назорат қилиб бўлмай қолди. Шундан сўнг (хусусан, кейинги йилларда) глобаллашув жараёнларининг жадаллашуви таъсирида халқаро иқтисодий алоқаларда валютага бўлган талаб янада кучайди. Бу ҳол, АҚШ томонидан ҳеч қандай товар билан таъминланмаган валюталарни муомалага чиқарилишини тезлаштирди ва долларни бошқариб бўлмайдиган ҳолат рўй берди ва охири инқироз билан якун топди.

Ривожланган мамлакатларнинг узоқ йиллар давомида давлат бюджети тақчиллигига ва салбий ташқи савдо балансига эгалиги ҳам молиявий инқироз кучайишига турткi берди. Жумладан, агар АҚШда 1996 йил ташқи савдоси 120,2 миллиард доллар салбий, Европа Иттифоқида 88,5 миллард доллар ижобий сальдога эга бўлса, 2007 йилга келиб, бу кўрсаткич тегишли равишда 854,7 ва 228,0 миллард доллар салбий сальдони ташкил этди.

Бугунги молиявий-иқтисодий инқирознинг келиб чиқишида муҳим ўрин тутган жиҳатлардан яна бири - давлат ташқи қарзи миқдорининг ЯИМга нисбатан ўсиш суръатлари жадаллашуви ҳамдир. Чунки, кўплаб мамлакатлар қисқа муддатли фойда изидан қувиб (ўз иқтисодий салоҳияти ва ички имкониятларини ҳисобга олмай), ташқи қарзлардан фойдаланишга рўжу қўйишди. Чунончи, 2008 йилда АҚШнинг ташқи қарзи (ЯИМга нисбатан) 90 фоизни, Россияники 37, Украинаники 64, Қозоғистонники 102, Қирғизистонники 21 фоизни ташкил этди. Ўзбекистонда эса унга нисбатан оқилона ва эҳтиёткорона, ("етти ўлчаб, бир кесиб") олиб борилган сиёсат туфайли бу кўрсаткич 2005 йилдаги 29 фоиздан 2009 йилда 13,3 фоизга қисқарди.

Инқирознинг рўй беришига сабаб бўлган жиҳатлардан яна бири — асосан ривожланган етакчи мамлакатларда нораценал пул-кредит сиёсати ҳамда қайта молиялаш ставкасининг сурункали равишда паст даражада ушлаб турилиши оқибатида қарзга яшаш одат тусига кириб, у кундалик ҳолатга айланди. Ипотека кредитлари бериш талаблари асоссиз бўшаштириб юборилиб, уй-жой бозорида нархлар жуда қисқа муддат ичида кескин ўсиб кетди. Молиявий институтларнинг мажбуриятлари билан устав маблағлари ўртасидаги мутаносиблик жуда катта фарқ билан бузилди.

Фаолият

Бугунги кунда мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги соҳасида олиб борилаётган кенг қамровли ислоҳотлар ўз самарасини бермоқда. Хусусан, бугунги фермер бир пайтлардаги каби ишга чиқса ҳам, чиқмаса ҳам маош оладиган оддий деҳқон эмас. У аввал баҳордан ерга ишлов бериш, суғориш, агротехника талаблари асосида маҳаллий ва минерал ўғитлар билан бойитиб, яхши ҳосил кўтаришни хоҳлайди. Негаки, у олинган ҳосилнинг режадан ортиғига ўзи хўжайин-да.

МАВСУМ ҚИЗҒИН ПАЛЛАДА

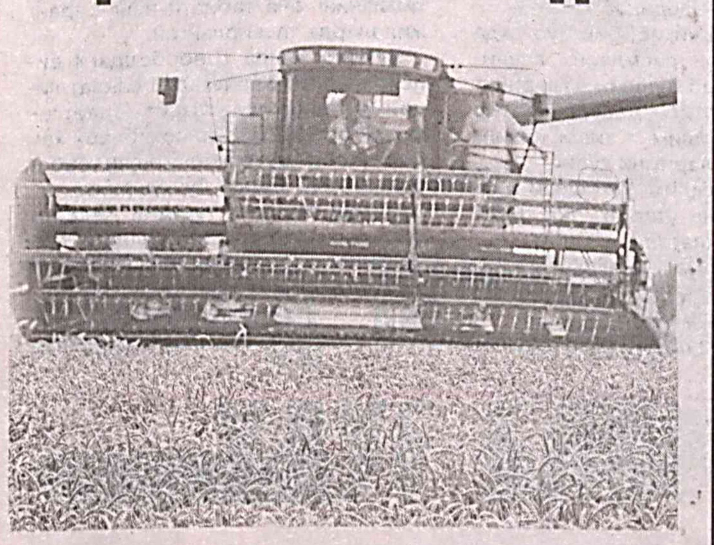

Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида бўлгани каби Самарқанд вилоятида ҳам бободеҳқоннинг заҳматли меҳнати эвазига етиштирилган халқимиз ризқ-насибаси — ғаллани нес-нобуд қилмасдан йиғиштириб олишга барча мутасаддилар жалб қилинган. Тегишли ташкилотлар бугун фермернинг яқин кўмакчиси ва маслакчиси. Айниқса, бу жараёнда вилоятнинг Пайариқ, Самарқанд ва Оқдарё туманларидаги МТПлар фаол иштирок этмоқда.

— Туманимизда 8940 гектар ер майдонига ғалла экилган. Айни пайтда 19 та юқори унум билан ишлайдиган комбайнлар ўрим-йиғимга жалб қилинган, — дейди Оқдарё тумани МТП бошқаруви раиси И.Бозоров. — Барча техника воситалари тўхтовсиз ишлашга шай. Ғалла ўрим мавсумини 22 иш кунида якунлаш ниятимиз бор. Ғалладан бўшаган ер майдонларини шудгорлаш учун ҳам 7 та МАГНУМ ҳайдов трактори соз ҳолатда турибди.

— Пайариқ туманида ҳам етиштирилган мўл ҳосилни нес-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш тадориги кўрилди, — дейди Пайариқ тумани МТП бошқаруви раиси К.Саксонов. — Жорий йилда ғалла ўриш ва бўшаган ер майдонларини шудгорлаш учун 107 та фермер хўжалиги билан шартнома тузилди. Бу муваффақият билан адо этилмоқда.

Олим ҲАКИМОВ,
«Adolat» мухбири.

ФЕРМЕРЛАР ҚОНУН МУҲОФАЗАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори прокуратура идоралари зиммасига ҳам масъулияти вазифаларни юклайди. Шундан келиб чиққан ҳолда Пахтачи тумани прокуратураси томонидан тадбиркорларнинг ҳуқуқлари бузилиши ҳолатларининг олдини олиш борасида талай ишлар амалга оширилмоқда.

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги соҳасини фермерларсиз тасаввур қилиб бўлмайди, албатта. Иқтисодиётимизнинг таянчи ҳисобланган пахта ва ғалла экинларидан юқори ҳосил кўтараётган нафақат ер эгалари, балки улар билан контрактация шартномалари тузаётган корхона ва ташкилотлар ҳам ўз мажбуриятларини белгиланган вақтда амалга оширишлари лозим. Бироқ, ўтган хўжалик йили якунлари сарҳисоб қилинганда, бу борада қатор қонунбузарлик ҳолатлари маълум бўлди. Жумладан, "Зиёвуддин толаси" акциядорлик жамияти тумандаги бир нечта фермер хўжаликлари билан пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича тузилган контрактация шартномаларни бажармасдан, қишлоқ мулкдорларига иқтисодий зарар етказаётганлиги аниқланди.

"ЁЗРД" фермер хўжалиги билан "Зиёвуддин толаси" АЖ ўртасида 2008 йил 10 январда тузилган 11-сонли контрактация шартномасига мувофиқ, фермер хўжалиги белгиланган миқдордаги хом ашёни тўлиқ топширган бўлсада, ўтган йилнинг 31 декабрига қадар тўлаб берилиши лозим бўлган 15 миллион 239 минг сўмдан ортиқроқ маблағ "тайёрловчи" томонидан амалга оширилмаган. Туман прокуратураси мазкур фермер хўжалиги манфаатларини кўзлаб, "Зиёвуддин толаси" АЖ ҳисобидан асосий қарзни ҳамда унга ҳисобланган 15 фоизли жарима — 2 миллион 285 минг 955 сўмни ва 0,4 фоиз пеня — 4 миллион 510 минг 966 сўмни, жами бўлиб, 22 миллион 36 минг 631 сўмни ундиришни сўраб вилоят хўжалик судига даъво аризасини киритиш бўйича вилоят прокуратурасига тақдимнома юборди.

"Зиёвуддин толаси" АЖ томонидан худди шундай ҳолатлар "Хайриобод", "Элита пахта уруғчилиги", "Ислом ота Умиров", "Шахоббек Исломов", "Гулнора-Аслиддин-Феруза" ва "Абдуллаев Дилмурод Султонович" фермер хўжаликларига нисбатан ҳам йўл қўйилганлиги аниқланиб, вилоят прокуратурасига жами 8 та тақдимнома киритилди.

Бундан ташқари, тумандаги яна ўнта фермер хўжаликлари ҳисобига "Зиёвуддин толаси" АЖ дан жами бўлиб 70 миллион 353 минг сўм қарздорлик ихтиёрий равишда ундириб берилди.

Муродулла МАЪДИЕВ,
Пахтачи тумани прокурори ёрдамчиси,
адлия кичик маслаҳатчиси.

Солиқ ва ҳаёт

РАҒБАТ ВА ИМТИЁЗ БОР ЖОЙДА САМАРА БЎЛАДИ

Давлатимиз раҳбарининг 2005 йил 14 июндаги "Бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш ва иқтисодиётни янада эркинлаштириш соҳасидаги устувор йўналишларни амалга оширилишини жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ўтиш даври жараёнлари ечими ва хусусан, солиқ сиёсати ўзгаришларига катта туртки берди.

Фармон эълон қилингандан сўнг ярим йил ўтиб, 2006 йил бошланди. Ўша йил солиқ тизимда йил-ўн икки ой амалга оширилган ишлар ўз самарасини берди. Масалан, юридик шахслар даромадлари (фойда)дан олинадиган солиқ 15 фоиздан 12 фоизгача, девиденд ва фоизлардан олинадиган солиқ 15 фоиздан 10 фоизгача, ягона ижтимоий тўлов эса 31 фоиздан 21 фоизгача камайтирилди. Экология солиғи бутунлай бекор қилинди. Бу имтиёзлардан фойдаланиш натижасида республикамиз корхона, компания ва хўжаликлари ўша йили ўз молиявий ресурсларини қўшимча равишда 425 миллиард сўмга кўпайтирди.

Келтирилган бу рақамлар ва кўрсаткичлар 2007, 2008 йилларда ҳам ижобий бўлди. Чунки, юртимизда ислоҳотларни чуқурлаштириш ва иқтисодиётни эркинлаштириш борасида белгиланган устувор йўналишлар ижроси жадал ҳамда қатъийлик билан олиб борилди. Айниқса, солиқ ва кредит имтиёзлари кучайтирилди. Қолаверса, ҳозирги шароитда ҳам мамлакатимизда ишлаб чиқилган Инқирозга қарши чоралар дастурида хўжалик юритувчи субъектларни ривожлантиришни рағбатлантиришга, уларни текширишлар сонини камайтиришга, солиқ ва кредит имтиёзларини кўпайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Чунончи, дастурга кўра жорий — 2009 йилда хўжалик юритувчи субъектларни текширишлар сони яна 30 фоизгача камайтирилди.

Масалан, ҳозир бизнинг Шайхонтохур туманимизда 149 дан ортиқ қўшма корхона ва чет эл сармояси билан ишлаётган компаниялар рўйхатдан ўтган. Шу йилнинг биринчи чорагидаёқ уларда умумий солиқ имтиёзи 4017,2 миллион сўмни ташкил этди. Ёки тумандаги "Ўзбекенгилсаноат" Давлат акциядорлик компанияси корхоналари 2012 йилнинг 1 январигача узайтирилган солиқ имтиёзлари тўла фойдаланиб (жумладан, "Textile Impex" қўшма корхонаси) ягона солиқ тўловидан 10470,3 минг сўм миқдорида имтиёз олди.

Бир сўз билан айтганда, бозор иқтисодиётига ўтилишида бош ислоҳотчи - давлатимиз эътибори ва ғамхўрлиги билан иқтисодиётимизда жуда катта таркибий ўзгаришлар рўй бермоқда, хўжалик юритувчи субъектларининг ишлаб чиқариш фаолияти ошиб бормоқда, молиявий барқарорликни таъминлашда пухта ўйланган ҳамда тобора эркинлашаётган солиқ сиёсати қатъий, изчил давом этмоқда.

Юнус НАСИМЖОНОВ,
Тошкент шаҳар Шайҳонтохур туман ДСИ бошлиғининг биринчи ўринбосари,
Бахтиёр ЙЎЛДОШЕВ,
экспорт-импорт ва валюта операцияларини назорат қилиш шўъбаси катта инспектори.

1-РАҚАМЛИ ҲУЖЖАТСИЗ ҲАЙДОВЧИ ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Олтой ўлкасининг Барнаул шаҳрида 156 йил автомобил бошқариш ҳуқуқидан маҳрум бўлган ҳуқуқбузар қўлга олинди. Денис Михайлов исмли бу шахс ДАН ходимлари томонидан бир юз тўқсон тўртинчи бор маст ҳолатда ушланган.

Шаҳар ДЙҲБ вакили Геннадий Кузнецовнинг айтишича, қоидабузар энг кўп қўлга олинган ҳайдовчилар орасида ўзига хос рекорд ўрнатди. Бир неча ўн йилликка ҳайдаш ҳуқуқидан ажралганлари бўлган, бироқ бунақаси ҳали учрамаганди. Эслатиб ўтамиз, Россияда алкогол ичимлиги ичиб, машина бошқарган шахснинг ҳужжати бир ярим йилдан икки йилгача олиб қўйилади.

НТВ каналининг хабар беришича, баъзан Михайловни маст ҳолатда ҳафтасига 2-3 маротабагача кузатишган. 194 бора қоида бузган ҳайдовчи бир неча бор озодликдан маҳрум ҳам этилганди. Бироқ инспекторлар тахминича, у озодликка чиққач, яна ўз одатини давом эттираверган.

ЯПОНИЯ КХДРдан АРАЗЛАДИ

Япония 2009 йил май ойида Пхеньянда ўтказилган ядровий синовларга жавобан ўз маҳсулотлари экспортини тўхтатиб қўймоқчи. КХДРга эълон қилинган эмбарго (таъқиқ) муддати 2010 йил апрелга қадар давом этиши Япония Савдо вазирлиги тарқатган баённомада ўз аксини топган. Идора вакили Масуру Ямадзумунинг сўзларига кўра, бундай таъқиқ давлатда ишлаб чиқарилган барча турдаги маҳсулотлар учун тегишли.

Илк бор Япония Шимолий Кореяга нисбатан ўтказган ядровий синовлари учун жазо чорасини 2006 йилда қўллаган эди. Ўшанда мамлакат ноёб нарсалар: икра, камёб балиқ турлари ва "оммабоп" электроника каби 24 хилдаги маҳсулот экспортини чеклаганди. Қолаверса, бу қўшни давлатдан келтирилувчи маҳсулотларнинг импортига ҳамда Япония портларига кириб келувчи кемалар оқимини ҳам тўхтатганди.

Статистика маълумотларига қараганда, 2008 йил икки давлат ўртасидаги савдо айланмаси ҳажми 792.6 миллион иена(деярли 8.2 миллион АҚШ доллари)ни ташкил қилган. Шимолий Корея Япониядан машина ускуналари, автомобил, озиқ-овқат ва электроника маҳсулотларини олар эди.

Япония ва АҚШ ташаббуси билан БМТнинг Хавфсизлик кенгаши ҳам Корея халқ демократик республикасига нисбатан қўлланилувчи чоралар доирасини кескинлаштирмоқда. Хусусан, Хавфсизлик кенгашига аъзо бўлган давлатлар Пхенъянга ҳар қандай турда кредит бермасликни тавсия этишди.

ЭРОН МУХОЛИФАТИ КУЧАЙМОҚДА

Эронда Маҳмуд Аҳмадинежаднинг рақиблари кейинги президент сайловларида оммавий чиқиш уюштиришини таъкидлашмоқда. Улар олдинги сайлов натижалари қалбакилаштирилган, деган фикрдалар. Шу ҳафта ҳиссиётлар тўқнашуви, айниқса, кучайган.

Аҳмадинежаднинг асосий рақиби Мир Ҳусайн Мусовий бошчилигида Теҳрон марказида миллионга яқин кишилар тўпланган. Ноқонуний ўтказилган митингга Аҳмадинежадни қўллаб-қувватловчи "Басиж" ҳарбий ташкилоти чек қўйишга мажбур бўлди. Баъзи маълумотларга қараганда, мамлакатнинг бир неча туманларида отишмалар рўй бериши оқибатида етти нафар киши ҳалок бўлган.

Мусовий — Эроннинг собиқ бош вазири бўлиб, у фуқароларни президент сайловларини қайта ўтказишга ундади. У аллақачон натижаларга нисбатан расман қаршилик билдириб улгурганди. Мамлакат қонунчилигига биноан бундай протестлар 10 кун ичида кўриб чиқилиши лозим.

Сайловолди тарғиботларида Мусовийнинг доимо ёнида турган рафиқаси Заҳронинг ғарб журналистларига маълум қилишича, мухолифатчилар "сўнгги нуқта"гача боришади.

Миллий телевидениеда хабар берилишича, давлатнинг Олий бошқарувчиси — Али Хаменея келиб тушган ҳар бир аризани диққат билан ўрганиш тўғрисида Ислом революцияси Қўриқлов Кенгашига кўрсатма берган.

БМТ КУЗАТУВЧИЛАРИ АБХАЗИЯНИ ТАРК ЭТАДИ

Шу ҳафта БМТ вакиллари Грузия ва Абхазия бўйича ўз ишларини якунлашди. Ташкилотнинг Хавфсизлик Кенгаши томонидан ўтказилган очиқ мажлисида Россия БМТнинг ҳудуддаги миссияси муддатини техник узайтириш мазмунидаги резолюция лойиҳасига қаршилик кўрсатган.

Россия вакилларининг таъкидлашича, на Москва, на Сухуминнинг ташкилот фаолиятига эътирози йўқ. Ҳатто БМТнинг Россиядаги вакили Виталий Чуркин иш тугатилишини "ачинарли ҳолат", деб баҳолади. Бироқ , фаолият муддатини ҳозирги қонунчиликка асосланиб "техник узайтириш" дегани Абхазия мустақиллигини тан олишдан бош тортиш маъносини ҳам билдириши мумкин экан. Эслатиб ўтамиз, Россия томонидан тақдим этилган муросавий резолюция лойиҳаси илгарироқ йўққа чиқарилганди.

ГОРДОН БРАУН ТЕРГОВНИ ЎЗИ БОШЛАЙДИ

Буюк Британияда мамлакатнинг Ироқдаги урушга аралашувига оид барча вазиятларни ўрганиш юзасидан мустақил тергов ишлари олиб борилмоқда. Хабарингиз бўлса, 179 нафар инглиз ҳарбийлари ҳалок бўлишган.

Бу ҳақда давлат Бош вазири Гордон Браун парламентда сўзга чиқиб, "миллий хавфсизлик йўналишларини ҳисобга олиб, шунингдек, Френкс бошчилигидаги олиб борилган текширувлардаги сингари, мамлакат мудофааси обрўйига путур етмаслиги мақсадида суриштирув ишларини шахсан ўзим олиб бораман", деди. (Браун Фокленд ороли учун олиб борилган Аргентина-Англия низоси сабабини аниқлаган лорд Оливер Френкс раҳбарлигидаги махсус қўмитани назарда тутмоқда).

Британия ҳарбийлари Ироқни июль ойининг охирларида тарк этади. Аксари шарҳловчиларнинг таъкидлашича, уларни Ироққа жўнатишда ўша пайтдаги Бош вазир Тони Блэр ўз партиядошларининг фикри билан иш юритган.

Раъно ЙЎЛДОШЕВА,
Зарнигор СУЮНОВА тайёрлади.

САВДОНИНГ ХАВФЛИ ТУРИ

Ҳозирги вақтда жиноятчиликнинг глобал турларидан бири — одам савдоси бутун дунё жамоатчилигини ташвишга солмоқда. Бу иллат барча мамлакатларда у ёки бу кўринишда намоён бўляпти. Бағри кенг, меҳмондўст, асрлар силсиласида аждодларидан қолган мерос ва қадриятлари билан ҳамиша улуғланган юртдошларимиз орасида ҳам, афсуски, товламачилик йўли билан моддий манфаатдорлик орттириш мақсадида ўз танишлари, қариндошларини чет мамлакатларга алдов йўли билан олиб бориб, пуллаётганлари борлиги ўйга толдирадиган ҳолдир.

Сўнгги йилларда юртимизда ҳуқуқ-тартибот идораларининг саъй-ҳаракатлари билан бу жиноятга қарши кенг қамровли кураш бошлагани туфайли ушбу жирканч жиноятнинг асл башарасини кўришга, тасаввур қилишга муяссар бўлаяпмиз. Давр талаби янада огоҳликка даъват этмоқда. Аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида тушунтириш ишларини олиб бориш ақл-заковати жойида бўлган ҳар бир фуқаронинг бурчига айланди.

— Одам савдоси наркотик моддалар ва қурол-яроғ савдосидан кейинги ўринда турадиган сердаромадли хавфли жиноят турларидан биридир, — дейди Чиноз тумани ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосари, милиция майори З. Раҳмонқулов. — Бу жиноят қармоғига асосан аёллар, содда ёшлар кўпроқ илинишаяпти. Бўлимимиз ходимлари мунтазам равишда мактаб, коллеж ва бошқа илм масканларида ёшлар билан учрашувлар ташкил этишиб, одам савдосининг мазмун-моҳияти, унинг таъсирига тушиб қолмаслик йўл-йўриқлари хусусида тушунтириш ишларини олиб боришмоқда. Айниқса, Чиноз хизмат кўрсатиш ва иқтисодиёт касб-ҳунар коллежида ўтказилган тадбирда ўқувчиларнинг фаол иштироки, қизиқувчанлиги бизни қувонтирди. Агар бола маъруза эшитса-ю, шахсий муносабатини ҳам билдирса, яхши ният билан бошлаган ишимиз бесамар кетмайди.

— Ўқув юртига ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларини тез-тез таклиф қилиб турамиз, — дейди мазкур коллеж директори Салоҳиддин Зайнутдинов. — Мулоқотлар жонли, кўргазмали тарзда ташкил этилмоқда. Педагог-ўқитувчилар ўқувчиларни тадбирларга олдиндан тайёрлашади, улар томонидан бериладиган саволларни саралашади. Шу боис учрашувлар баҳсларга бой, қизғин ўтмоқда.

Одам савдоси глобал жиноят бўлганлиги боис, давлатлараро халқаро ҳамкорлик тизими ҳам шаклланиб бормоқда. 2000 йил 15 ноябрда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси одам, айниқса, аёллар ва болалар савдосининг олдини олиш ва унга чек қуйиш борасида алоҳида ҳужжат қабул қилганди. Шунинг ўзи ҳам транс миллий уюшган жиноятчиликка қарши курашишда халқаро ҳамкорликка йўл очди. Жамиятни бундай қора доғлардан тозалаш ҳаракати энди сусаймайди.

Мақсуд АКРАМОВ,
«Adolat» мухбири.

ИМКОНИЯТЛАРИ КЕНГ КОРХОНА

Пахтадан калава ип ва нотўқима мато ишлаб чиқаришга ихтисослашган "Намимпекстекстиль" масъулияти чекланган жамияти вилоятдаги етакчи экспортчи корхоналардан ҳисобланади.

Корхонада дастлаб меҳнат жамоаси юз кишини ташкил қилган бўлса, янги қувватлар ўзлаштирилиши билан улар сони 500 нафарга етди. Маҳсулот тайёрлаш ҳажми ҳам муттасил ўсиб бораётир. Ўтган йили бу миқдор 1,5 миллиард сўмликни ташкил этди. Эътиборли жиҳати, унинг юз фоизи четга чиқарилди ёки бир миллион 471 минг долларни ташкил этди.

Суратда: жамият ишчиси Раънохон Каримова.
Ҳ.МАМАДАЛИЕВ (ЎзА) олган сурат

Рейтинг ташкилотлари қимматли қоғозлар юзасидан сохта хулосалар бера бошлади. Молиявий аудит ва профессионал этика тамойилларига "дарз" кетиб, қалбаки аудит хулосалар тақдим этилишига ўтилди. Молиявий рағбатлантириш услубида сифат кўрсаткичлари эмас, миқдорий кўрсаткичларга асосланган жараёнлар рўй берди. Катта рискли (таваккалчилик) ҳамда мураккаб ҳосилавий қимматбаҳо қоғозлар пайдо бўла бошлади ва ҳоказо.

Инқирознинг глобал кўламини 2008 йилнинг ноябрида Вашингтонда, 2009 йилнинг апрелида Лондонда дунёнинг етакчи 20 давлати иштирокида ўтган саммитлар ва шу йилнинг март ойи ўрталарида Дубайдаги ҳамда ЕИга аъзо 27 та мамлакатнинг расмий доиралари учрашувлари ҳам яққол кўрсатиб берди. Уларнинг ҳаммасида инқироздан чиқиш учун дунёнинг барча давлатлари биргаликда ҳаракат қилишлари ва барча саъй-ҳаракатларни мувофиқлаштириш кераклиги уқтириб ўтилди. Шу нуқтаи назардан ҳозир кўплаб мамлакатларда, наинки жорий иқтисодий сиёсат, балки, умуман, ислоҳ қилиш ва иқтисодиётни бошқариш стратегияси, концепцияси ҳамда тамойиллари қайта кўриб чиқилаётганлигини яқинда Тошкентда ўтган "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" халқаро илмий-амалий конференция тафсилотларидан ҳам билиб олса бўлади.

Дунёнинг 60 мамлакати ва 30 та халқаро ташкилот ҳамда молия институтлари, шу жумладан, ХВЖ — Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, БМТ ва унинг таркибига кирувчи ташкилотлардан 350 нафардан зиёд давлат ва жамоат арбоблари, таниқли олимлар, йирик иқтисодчилар, экспертлар қатнашган мазкур конференция жаҳон инқирози авж олган бир пайтда Ўзбекистон иқтисодиёти барқарор ривожланаётганини эўр қониқиш билан эътироф этдилар. Масалан, БМТнинг Савдо ва ривожланиш бўйича конференцияси (ЮНК-ТАД) бош котиби С.Панитчпакди дунё бўйлаб қанот қоқаётган инқироз шароитида мамлакатимиз иқтисодиётининг барқарор ривожини "узоқ муддатга мўлжалланган иқтисодий ва таркибий ислоҳотлар стратегиясини амалга оширишнинг самараси" деб таърифлаб, "Ўзбекистон бошқа мамлакатлардаги инқирозлардан тўғри хулоса чиқарган саноқли давлатлардан биридир. Ташқи қарзлар масаласига оқилона ёндашув ва уларга ҳаддан ташқари берилишга йўл қўйилмагани ҳам

4

шундан далолат беради. Кўплаб мамлакатлар Ўзбекистоннинг муваффақиятли ривожланишидан ўрнак олса арзийди" — дея алоҳида таъкидлади.

Дарвоқе, Президентимиз Ислом Каримов томонидан мустақилликнинг дастлабки йилларида ишлаб чиқилган машҳур беш тамойилга асосланган ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига ўтишнинг ўзбек моделини амалга ошириш улкан натижаларга эришиш имконини берди. Бу модел чинакам тараққиёт модели бўлганлигини иқтисодиётда сўнгги беш йиллик кўрсаткичлар тўла тасдиқлади: ўсиш суръатлари ўртача 80 фоизга ошди ва 2009 йилнинг биринчи чорагида 7,9 фоизни ташкил этди. Халқаро Валюта жамғармаси башоратига кўра, бу кўрсаткич шу йил охиригача ҳам 7 фоиздан кам бўлмайди. Бу — моделимизда қамраб олинган бозор иқтисодиётини шакллантиришнинг асосий тамойиллари моҳиятига кўра, мамлакатда иқтисодиёт — сиёсатдан устун, давлат — бош ислоҳотчи, қонун — устувор, кучли ижтимоий сиёсат — фаол, ислоҳотлар ижроси босқичма-босқич ва изчил эканлигини яна бир бор тасдиқлаб турибди.

Айни шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, давлатимиз раҳбари конференция иштирокчиларига йўллаган табригида уқтирганидек, биз бозор (талаб ва таклиф) ҳамма нарсани ҳал қилади, деган тамойилдан келиб чиқиб, бозор муносабатларига ҳадеб сажда қилавермадик. Иқтисодий-молиявий муносабатларни бошқариш ва мураккаб вазиятлардан чиқиб кетишда давлатнинг бош ислоҳотчи бўлишига устуворлик бердик. Иқтисодий модернизация ва диверсификация қилиш йўлини тутдик. Ишлаб чиқаришни жадал янгилаб бориб, инновацион технологиялар жорий этилиши ривожига муваффақиятли эриша олдик. Юқори қўшимча қийматга эга маҳсулотлар экспортини диверсификациялаш билан бирга, миқдорий жиҳатдан ҳам муттасил ошириб бордик. Хорижий сармояларни жалб этиш изчиллигини таъминладик.

Дейиш мумкинки, Юртбошимиз раҳнамолигида олиб борилган худди шу саъй-ҳаракатларимиз бизни бугун дунёнинг кўплаб давлатлари бошидан кечираётган ишсизлик, етишмовчилик ва молиявий қийинчиликлардан ҳимоя қилди.

Ва айни шу саъй-ҳаракатлар мамлакатимизнинг қисқа ҳамда узоқ муддатли истиқболда юқори ўсиш суръатлари учун пойдевор яратди. Пировардида,

5

инфляция мўътадиллиги таъминланиб, солиқ-бюджет ва банк тизимида барқарорлик ҳолати вужудга келди, савдо ва тўлов балансида ижобий сальдо сақланди.

Агар эсласангиз, яқин-яқингача баъзи либерал иқтисодчи экспертлар Ўзбекистоннинг саноат ривожланишини давлат томонидан қўллаб-қувватлашга қаратилган сиёсатини танқид қилишарди. Бироқ, бугунги чуқур иқтисодий инқироз даврида, яъни, 1929-1939 йиллардаги улкан депрессиядан сўнг биринчи марта юз берган инқироз шароитида улар ҳам саноат ривожини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш — ҳаёт талаби эканлигига иқрор бўлмоқдалар. Зеро, шахсан Президентимиз раҳбарлигида олиб борилган бу сиёсат 1997 йилги Осиё инқирози даврида ҳам, ҳозирги жаҳон инқирози шароитида ҳам мамлакатимиз иқтисодиёти барқарорлигини тўла намоён этди.

Ёки кучлилар енгади, деган Дарвин тамойилини олинг. Бозор ҳам шу. Унинг рақобатига ҳам, инқирозига ҳам фақат кучлиларгина, яъни, ўз миллий иқтисодиётини оқилона ислоҳ қилган, мамлакатни модернизациялаш жараёнларини пухта ўйлаган ва пухта ташкил этган ҳамда изчил сиёсат олиб бораётган давлатларгина дош беради. Бунда кучнинг ўзи кифоя эмас. Ҳаёт шуни кўрсатдики, ақл-идрок тантана қилади. Шу нуқтаи назардан ҳам, Ўзбекистон Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозига муносиб даражада дош беролди, десак муболаға эмас. Зеро, буни конференция иштирокчиларининг деярли ҳаммаси ўз сўзлари ва оммавий ахборот воситалари ходимларига берган интервьюларида ёрқин эътироф этдилар.

***

Мухтасар айтганда, тараққиётнинг ўзбек модели ижроси ва Инқирозга қарши чоралар Дастури — Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш истиқболини яратди. Мамлакатда инқирознинг салбий оқибатларини юмшатиш ва бартараф этиш йўлларини кўрсатиб берди. Унда ҳатто, инқироздан кейинги даврга ҳам қаратилган тадбирлар мажмуаси ишлаб чиқилди. Улардаги ғоялар — минтақалар, мамлакатлар ва глобал миқёсдаги молиявий-иқтисодий тизимлар ривожига, ислоҳ қилиш назарияси ва амалиётига, шубҳасиз, салмоқли, залворли ҳисса қўшгусидир.

Зеро, буни бугун бутун жаҳон афгор оммаси тан олиб турибди.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ.

6

Тошкент шаҳар М.Улуғбек тумани тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш инспекцияси томонидан рўйхатга олинган "Осиё-Европа траст" компанияси шўъба корхонаси (ИНН201569725, ОПКО16016405) ўз фаолиятини тугатмоқда. Даъволар эълон чоп этилган кундан бошлаб бир ой муддатда қабул қилинади.
***Манзил:** Тошкент шаҳар, Мусо Жалил тор кўчаси, 4-уй.*

Ўқишга марҳамат!

Туман марказидаги 540 нафар ўқувчи ўзларига зарур мутахассисликни эгаллаши учун барпо этилган қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалик касб-ҳунар коллежининг фаолият юритаётганлигига унча кўп вақт бўлгани йўқ. Аммо бу даргоҳ қишлоқ ёшларининг севимли зиё масканига айланиб улгурди. Айтиш керакки, замонавий ўқув корпуси, ахборот-ресурс маркази, 195 ўринли тадбирлар зали, кенг ва ёруғ спорт

БЕКОБОД ТУМАНИДАГИ КОЛЛЕЖ

қишлоқ ёшларининг севимли масканига айланмоқда

иншооти ҳамда такомиллаштирилган техник дастгоҳларга эга коллежда барча шарт-шароитлар яратилган. Бу ерда 31 нафар ўқитувчи-педагог ҳамда ўз соҳасини пухта ўзлаштирган малакали ва фидойи таълим усталари қишлоқ ёшларига етти йўналиш бўйича касб-ҳунар ўргатишмоқда.

Айни пайтда умумтаълим мактабларини тугатган 9-синф ўқувчилари ўртасида тарғибот-ташвиқот ҳамда касб-ҳунар йўналишлари бўйича тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Ота-оналар билан учрашувлар ўтказилаяпти. Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, бу ерда янги ўқув йилидан бошлаб ёшларга яна бир мутахассислик — электр энергетика соҳасига хизмат қилувчи кадрларни ҳам тайёрлашга киришилади. Шундай қилиб, ушбу даргоҳда: муҳандислик коммуникациялар қурилиши, бино ва иншоотлар қурилиши, газ таъминоти тизими жиҳозларини монтаж қилиш ва таъмирлаш, электроэнергетика, енгил саноат маҳсулотлари технологияси, бухгалтерия ҳисоби ва аудит, информатика ва ахборот технологиялари каби йўналишлари бўйича таълим берилади. Бундан ташқари, мазкур илм масканида фан ва касб-ҳунарга боғлиқ 12 та тўгарак, "Қизлар", "Заковат" клубларининг ташкил этилганлиги ўқувчи-ёшларнинг билим савияси ва ахлоқий тарбиясини юксалтиришга хизмат қилади.

Шундай экан, ҳунар ўрганиб, касб танлашга шошилинг, азиз ёшлар!

Ғулом ХИДИРОВ,
«Adolat» мухбири. t

ЗАРАУТСОЙ — РАССОМЛАР БЕШИГИ

Санъат

Буюк цивилизация ва маданият бешиги бўлган, кўҳна ва ҳайратомуз тарихни ўзида мужассам этган Ватанимиздаги бебаҳо ёдгорликлар, осори атиқалар ҳақида сўз юритар эканмиз, шу заминда яшаётган барча инсонлар уларни аввало халқимиз даҳосининг ёрқин намунаси, таъбир жоиз бўлса, унинг юксак маънавиятига қўйилган муаззам ҳайкаллар деб қабул қилади.

Ислом КАРИМОВ
("Юксак маънавият — енгилмас куч" китобидан).

Кўҳитанг тоғ тизмасида жойлашган Мачай ва Зараутсой қояларидаги битиклар — суратлар инсоният цивилизациясининг ўчоғи ҳисобланади. Бойсуннинг Мачай тоғ ғоридан неандерталь одамига тегишли бола бош чағаноғининг топилиши бу кўҳна заминда инсон яшаганлигига гувоҳлик беради.

Зараутсой тоғ қояларида чизилган расмлар дунё санъатининг уйғониш даври билан боғлиқ. Санъатшуносларнинг таъбирича, бу ер дунё аҳлининг илк бешиги дея эътироф қилинган. Бу бежиз эмас: қоялардаги турли кўринишдаги тасвирлар, силлиқ тошларга нақшланган расмларда ўша давр овчиларининг ҳаёти, оҳулар акс этган. Булар ҳозирги кунда тарихнинг мулки бўлиб, сайёҳ ва қадимшуносларнинг ҳайратини оширмоқда. Гап шундаки, эрамиздан аввалги II-III асрларда яратилган ранг-бўёқлар шу кунларгача ўз сайқалини йўқотмаган.

Таниқли рассом Рўзи Чориев эсдаликларида шундай деб ёзади: "Зарутсой... сен менинг она бешигимсан! Сенинг илиқ тафтингдан ҳузурландим. Сирли ва сеҳрли қўнғироқларинг садосида уйғондим, улғайдим, камол топдим. Ва шу остонада қарзимни узсам, бағоят бахтиёр бўлардим. Ахир, муборак остонарингда мўйқалам аҳлининг назари тушган, томирларида қони оққан. Сенда тарих ҳикматларининг қулфикалити бор"...

— Устозим мендан дил сирларини беркитмасди, — дейди маҳаллий ёш рассом Худойшукур биз билан бўлган суҳбатда. — Балки бунга ҳамиша ёнларида юриб, дардкаш бўлганлигим сабабдир. Аммо ҳаётдаги сўнгги кунлари олдидан бўлган бир воқеа сира ёдимдан чиқмайди. Ўша куни менга суяниб, даҳлизга чиқдилар. Чуқур нафас олдилар-да, сўнг:

— Нарвонни келтир! Сенга айтадиган гапларим бор. Том тепасига чиқ. У ерда ёшлигимда чизган расмларим бор: уйилиб ётибди. Ҳаммасини пастга олиб туш. Уларнинг меҳридан тўйгим келаяпти шу топда. Жуда қийналаяпман, зора ҳаммаси осон кечар... — дедилар.

Том тепасига чиқиб, бир бурчакда тахлаб қўйилган расмларни аввайлаб пастга олиб тушдим. Уларнинг чангларини артиб, деворга қатор қилиб териб қўйдим. У киши менинг чаққон ҳаракатларимни кўриб:

— Бу сенга ёқдими? — деди курсига омонатгина ўтириб, бир портретга ишора қиларкан.

— Жудаям гўзал қиз экан. Кимнинг портрети?

У ним табассум билан:

— "Бойсун гўзали"! Уни мен ёшлигимда чизганман. Қалбимда чуқур из қолдирган, — деди.

У расмларни ўткир нигоҳи ила кузатиб чиқди. Эртаси куни халқ ардоқлаган рассом билан видолашдик.

Худойшукур устози изидан бормоқда. Рўзи Чориев Зараутсойни қанчалар севган бўлса, у ҳам бу гўшага шунчалик меҳр қўйган. Унинг мўйқаламига мансуб "Зараутсой қишлоғи", "Сурхон манзараси", "Тонг", "Ҳаёт абадий", "Бойсунда куз", "Кўпкари". "Яйловда оқшом" каби асарлари Янги Зеландия, Россия, Қозоғистон, Туркия, Швейцарияда ўтказилган шахсий кўргазмаларда муносиб баҳо олди. Уларда мафтункор мамлакатимизнинг она табиати ранг-баранг жилоларда тасвирланган.

Бугунги кунда Шерободдаги вилоят тасвирий ва амалий санъат лицей-интернатида таҳсил олаётган юздан ортиқ иқтидор соҳиблари ҳам Зараутсой мўъжизаларидан сабоқ олишмоқда. Зеро, бу гўшанинг илҳомбахш табиати, тарихий кечмиши ҳали қанчалаб ёш рассомлар истеъдодини юзага чиқаришга замин бўлиб хизмат қилишига шак-шубҳа йўқ.

Турсун МАҲМАДАЛИЕВ,
«Adolat» мухбири.

Андижон шаҳрининг қиёфаси кейинги йилларда ўзгариб, янада чирой очиб бормоқда.

Шаҳардаги Бобур майдони қайта таъмирланди. Алишер Навоий номидаги истироҳат боғи, янгидан барпо этилган 4 гектарли Болалар боғи кичкинтойларнинг севимли масканига айланган. Бу ердаги турли аттракционлар, чўмилиш ҳавзалари, музқаймоқ ва ширинликлар сотиш кафелари кичкинтойлар хизматида. Улар учун қизиқарли, кўнгилочар ўйинлар ҳам ташкил этилган.

Суратларда: *шаҳардаги болалар боғидан лавҳалар.*

Мушоҳада

ҲАЁ, АНДИША — ЎЗЛИК ДЕМАКДИР

Хиёбондаги ўриндиқлардан бирида дам олиб ўтирсам, нарироқда бир йигит билан суйкалашаётган калта юбка кийган 18 ёш атрофидаги қизга кўзим тушди. У уялиш ўрнига, оддий ҳолдек ўзини бемалол тутар, ўтиб кетаётганларга эътибор бермасди.

Баъзи ёш-яланглар (айниқса, қиз ва жувонлар)нинг ярим яланғоч кийиниши-ю ўз ҳаёиболарини бемалол оёқ ости қилаётгани, бунинг устига, ўзбекона андиша, иффат каби миллий қадриятларимизга ҳурматсизликлари кишини ўйлантириб қўяди. Бир вақтлар миллий кийимимиз ноёб дурдонаси бўлмиш "саккиз тепки" атласининг бетакрор жилоси-ю қойилмақом тўқилишига таҳсинлар айтган ғарб мамлакатлари маданиятимизга тан берган эмасми-ди? Дунёга довруғи таралган аёлларимиз Нодирабегим, Увайсий ва Зулфияларнинг фариштасифат сиймолари, Кумушбиби ва Барчиноймларимизнинг ҳаё-иффат ва мардликларига келинлик остонасига қадам қўяётган қиз-жувонларимиз ҳавас ила боқишмаганми-ди?

Бугунги кунда, қайси дўкон ва растaларга қараманг, калта юбка-ю енгсиз, этаксиз, ярим очиқ кийим-кечаклар, ғарб услубидаги жикет, нимча, шортик ва алламбало шаклда тикилган турли фасондаги аёллар шими пештахталарни тўлдириб турибди. Агарда сиз "тузукроқ кийинай" дея бозор айлансангиз, кўнглингиздагини тополмай, сарсон бўласиз. Бунинг устига, уларнинг қимматлилиги етмагандек, икки марта киймасингиздан ё титилиб, ё чоки сўтилиб кетади. Дўкон эгалари эса "така бўлсин, сут берсин" қабилида "янги мода" дея нима чиқса, бозорбопини олиб келаверишади. Бирор сотувчи йўқки, "Булар бизнинг менталитетимизга тўғри келмайди. Қиз-жувонларимизнинг бундай кийинишлари нафақат уларнинг афт-ангори ва кийинишларига, балки юриш-туришларига, тарбияси ва маданий савиясига ҳам салбий таъсир этади", дея мушоҳада этмайдилар.

Энг ёмони, тор шим ва шортикларнинг бел соҳаси қисқалиги ажабланарли. Уни кийган қиз-жувонларнинг бадани бемалол кўриниб туради. Ҳамма кийганидан сўнг, "қовун-қовундан ранг олар", деганларидек, бошқалар ҳам кияверади-да.

Яқинда қишлоғимизга борганимда қўшнимизнинг узун сочи тақимига урган, ҳаёли қизини кўриб, "катта ўғлимга мос экан", дея кўнглимдан ўтказгандим. Нима бўлди-ю бир куни ЎзМУда ўқийдиган жиянимнинг туғилган кунига бораётиб, кираверишда сочлари ўғил болаларникидек калта шимдаги бир қиз жилмайганча салом берди. Кўзимга иссиқ кўринди, лекин таниёлмадим. У қўшнимизнинг қизи эканлигини ўзи айтгандан сўнг билдим...

Ишга кетаётиб, ё автобус, ёйинки жамоатчилик жойларида, ҳатто ўқув даргоҳларида ҳам ғарбга тақлид қилиб кийинган ёш-япангларни кўриб, ғалати бўлиб кетасан, киши. Ҳозирги кундаги айрим ёшларнинг шарттаки, бетгачопар, меҳр-оқибатсиз бўлиб бораётганлигига шундай кийинишнинг ҳам маълум миқдорда таъсири бор, албатта.

Бир куни автобусда ўрта ёшли бир аёл ўтирган ёш йигитчадан жой сўради. "Болам, оёғим оғрийди. Менга жой бер, барака топгур".

— Хола, мен ҳам сиз қатори чипта олганман, ўтиришга ҳаққим бор, — деди у.

— Майли болам, зорим бору зўрим йўқ.

— Эгачи, мен тураман. Келинг, сиз ўтира қолинг, сиздан кўра ёшроқман, — деб жой берди бошқа бир аёл.

Дарҳақиқат, биз катталар ёшларга "Ўзингдан каттани ҳурмат қил", "Бировга озор етказма", "Ёши улуғларга жой бер", "Қарияларнинг юкини қўлидан ол", "Нонни увол қилма" каби ўгитларни уларнинг қулоғига мунтазам қуя олаяпмиз-ми?

Бир болага етти маҳалла ота-она, деган гап бор. Яна, яхши отга бир қамчи, ёмон отга минг қамчи, дейди доноларимиз. Бундай панд-насиҳатлар доим ҳам ёшларнинг қулоғига киравермайди, албатта. Шундай экан, нафақат оилада, балки мактаб, маҳалла, қолаверса, ўқув даргоҳларида ҳам ёшларга ўзбек миллатининг қадриятларидан бўлмиш ҳурмат-иззат, мурувват, саховат, меҳмондўстлик, удум ва амаллар ҳақида ўгитлар бериб борилса, бу уларнинг тарбияси, юриш-туриши, одоб-ахлоқи ва хулқининг меъёрга етишида ўз ижобий мевасини бермасдан қолмайди.

Баҳринисо НОРОВА,
Тошкент молия институти ўқитувчиси.

Нашр

ДЕМОКРАТИК ЖАРАЁНЛАР КЎЗГУСИ

Ҳар бир нашр муайян мақсадни ўз олдига вазифа қилиб қўяди. Шу жиҳатдан олиб қараганда, "Демократлаштириш ва инсон ҳуқуқлари" илмий-маърифий журнали мамлакатимиздаги ҳуқуқий мавзуларни, демократик жараёнларни муфассал ёритиб боришда, инсон қадр-қиммати ҳамда ҳақ-ҳуқуқи олий қадрият сифатида намоён бўлаётганлигини кўрсатиб берувчи ёрқин кўзгудир.

Журнални варақлар экансиз, унинг нафақат биздаги ижобий ўзгаришлар, балки хориждаги илғор давлатлардаги демократик тамойиллар асосида бойитилганлиги ва уйғунлашганлигини кўрасиз. Бу эса мамлакатимиз сиёсий ва ҳуқуқий ҳаётининг ниҳоятда халқчиллигидан далолат беради. Ундаги мавзулар кўламининг ранг-баранглиги, фикрларнинг хилма-хиллиги, халқаро экспертларнинг хулосалари қонун ижодкорлиги йўлидан оғишмай бораётганлигимизни тасдиқлайди. Ушбу нашр ана шу жиҳатлари билан ҳам бошқа ҳуқуқий журнал ёки газеталардан тубдан фарқ қилади.

Унинг ҳар бир боби мазмун мундарижасига қараб тақсимланган. Айниқса, Ўзбекистон Парламенти: Омбудсманнинг 2008 йилдаги фаолияти ҳақидаги маълумотлар ўқувчиларда катта қизиқиш уйғотишига шубҳа йўқ. Шунингдек, "Сайловда абсентизм: хорижий мамлакатлар тажрибаси ва Ўзбекистон" шу кунги ҳаётимиз учун жуда аҳамиятлидир.

Журналнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, у уч — ўзбек, инглиз ва рус тилларида чоп этилган. Бундан ташқари, "Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий Маркази", Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ҳамда Олий Мажлис инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман)лари муассислигида чиққан 2-нашр ҳам инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда, аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини оширишда муҳим қадам бўлди, дея оламиз.

БЕҚАРОР ОШИҚЛАР

ҲАЖВИЯ

Қишлоғимиздаги ягона тиш дўхтири — Тилланикига шаҳарлик қайнсинглиси келиб, нафақат мен, маҳалламиздаги бир гуруҳ бўйдоқнинг, қўйинг-чи, йигитман деганнинг барининг ороми йўқолди — қолди.

Қиз ҳақиқатдан гўзалликда тенгсиз эди. Унинг тим қора қорачиқларини айтмайсизми, кипригу қошлари-чи! Нигоҳлари ногаҳон қиё боқса, унча-бунча валломатнинг чидаб туриши амримаҳол. Баъзи бир бўш-баёвлар шалвираб, оғзидан сўлаги оқиб, талмовсираб қолади.

Соҳибжамол (исми ҳам жисмига монанд) бигиз пошнали туфлисини бир-бир босиб, "тақ-туқ", "тақ-туқ" этиб елкаларини олдинга — ортга ўйнатиб, қишлоқ кўчасидан ўтганда юраклар "дук-дук" ўйноқлаб кетади.

Бу нозанин биз уч қадрдон ошнани ҳам беором қилиб қўйгани ёмон бўлди. У ҳақда кўп гаплашмасак-да, бир-биримизнинг хаёлимиздан кечганини жуда яхши англаб турардик. Вали билан мен бирга Алига унинг "бешиккерти" қилинган қизини эслатганимизда, бундай соҳибжамол учун ундан воз кечиб юборишини айтади. Али билан жўравозликда Валига ҳам катта полвон-чемпион бўп кетиши мумкинлигини, чиройли қизларга кўп ўралашмаслиги кераклигини айтсак, у Соҳибжамолсиз ўлиб қўя қолишини яширмайди. Улар иккаласи бирлашиб, мен бу сулув ҳақида янаям кўпроқ шеърлар битишим, шунда келажакда машҳур шоир бўлиб кетишимни уқтиришади. Бироқ зинҳор бу қизга уйланиб-нетсам, бари барҳам топишидан башорат қилишади.

Худди шундай мулоқотларнинг бирида аниқ тўхтамга келдик. Эртага қизни учрашувга таклиф этиб, у кимни деса, ўшаники бўлишига келишдик.

... Сўлим баҳор ўрнини илиқ ёзга бўшатиб бераётган палла, номозшомда Соҳибжамол кўчамиздан бир-бир босиб ўтиб, айтилган сой бўйидаги тол тагига равона бўлаётганини ҳар биримиз ўз уйимизнинг деразаларидан кўриб турардик. Фурсатни бой бермай, аввал Али, ортидан Вали, бир оздан кейин мен йўлга тушдик. Узоқдан манзилга етиб олган Али шоша-пиша нималардир деётгани, қиз эса, ярим йўлда кетаётган Валини кўрсатиб, нимадир дегани, Вали полвон эса пўрим кийимда "ҳурпайиб", қўлтиғидаги оқ нарсани маҳкамроқ қисганча, илдамлаётгани кўринди.

Мен етиб борганда, қиз ҳарир рўмоли билан лабларини беркитганча, майин овозда: "Ана энди жамул — жам бўлдик", деб, орадан биримизни танлаётгандай бизга бир-бир тикилди. Ҳаяжонга тушган Алижон "портлади", тўлқинланиб кетиб, жуда қаттиқ севишини, бу муҳаббат олдида гўдаклигида қулоғини тишлаган қизга бўлган муносабати бир пуллигини ва яна бошқа кўп нарсалар ҳақда ошиб-тошиб сўзладики, унга раҳмимиз келганидан йиғлаб юборишимизга бир баҳя қолди. (Аслида, бу шоир ё актёр бўлиши керак экан, деб ўйладим ўшанда). Орага тушган бир-неча дақиқалик сукунатдан сўнг Вали полвон гапга тушди. У девкелбат бўлгани билан гапга уста эмасди.

— Мени, десангиз, сизни бошимда кўтариб юраман, — деди у тутилиб, бироқ дангалига. (Менинг ёдимга эса, кураш тўйларида рақибни осмонга чирпирак қилиб отиб, йиқитишлари тушиб, ўзимни зўрға кулгудан тийиб қолдим).

— Мана, буни марди майдонда қўлга киритганман, — дея қўлидаги оқ қоғозга ўралган совғани қизга тутқазди.

Навбат менга келган эди. Қўйнимдан икки буклоғлик чорхона катак дафтар чиқариб:

— Бу шеърлар сизга бағишланади, оҳ, менинг биринчи муҳаббатим! — дедим уят-пуятни йиғиштириб.

Қиз:

— Сиз... шоирмисиз? — дея каттакатта кўзларини менга тикканда, "дўстиҳариф"ларимнинг дами ичига тушиб кетгандай бўлди. (У пайтларда шоир дейилса, одамлар кўзида мўъжиза гавдаланарди).

— Йўғ-э, унчаликмас, сал-пал... — чайналдим қимтиниб. Шунда гўзалнинг нафис бармоқларидаги ҳарир рўмолининг учи беҳос пастга тушиб, у шундай хохолаб (ҳа-ҳа, негадир айнан оғзини катта-катта очганча) кулдики, бу кулгу биз уч ошиқни ҳам ҳайкалдек қотирди — қўйди.

— Оббо йигитлар-эй! — кулгудан ўзини тийолмай давом этди қиз. — Қишлоқи бўлсаларинг ҳам, чакки эмассизлар-ку!

Негадир вазиятни тез илғайдиган Валижон бу сафар (келишувга кўра, қай биримизни танлашини сўраб ҳам ўтирмай)

— Майли, бахтли бўлинглар, — деганча, совғани ҳам унутиб, келган сўқмоғидан зинғиллаб жўнаб қолди.

— Ўйлаб кўрсам, — деди Алижон ҳам, — "кемтик қулоқ" бўлса-да, ўзимники афзалга ўхшайди. Хайр, олисдаги буғдой... йўғ-э, оҳу!

Шундай деб у ҳам жуфтакни ростлади.

Дўстларимнинг бу шошмашошарликларининг сабаби бор эди: Соҳибжамол ҳар гал атайлаб қилгандай, оғзини катта очиб кулганда, унинг нафис лаблари ортида (эвоҳ, не кўз билан кўрайликки) пастда учта, юқорида иккитагина тиш кўринарди.

— Хўш, шоир жаноблари, сиз нима дейсиз? — юзланди менга Соҳибжамол ўзини аранг кулгудан тийиб. — Сизнинг муҳаббатингиз ҳам шундай — бир лаҳзаликми?

Мен нима дейишимни билмасдим. Унинг гўзаллиги энди юрагимни жизиллатишдан кўра кўпроқ ваҳимали туюлар, олис қир бағридаги қабристон тарафдаги қоронғуликдан ёлмоғиз кампир келаётганга ўхшарди. Соҳибжамол бу қишлоққа "ёр танлови"га эмас, поччасига тишларини даволатгани келганини, севган йигити борлиги, яқинда тўйлари бўлишини айтди. У шеърларим билан танишиб чиққач, қайтаражагини, тўйида ўқиб беришим учун ёққанини ўзи танлашини айтиб, сой бўйидан сакраб-сакраб югурганча ғойиб бўлди. Мен эса, шом бағрида, барглари оҳиста шитирлаётган толга суянганча, кумушдай тўлғаниб шарқираётган сойга, унда силкиниб-силкиниб оқиб кетаётган оқ қоғозга ўралган совғага, баҳайбат қоялар оша кўкда милтиллай бошлаган саноқсиз юлдузларга энтикиб боқардим.

Бахтиёр ТЕМУР.

ADOLAT
Inson manfaatlari — oliy qadriyat
ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТА
МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СДП СИЁСИЙ КЕНГАШИ
www.adolat_gazeta.uz

Бош муҳаррир
Худоёр МАМАТОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 0018 рақами билан рўйхатга олинган

Телефонлар: қабулхона — 236-53-14; 233-40-86 (факс); котибият — 233-41-89; «Партия ҳаёти ва сиёсат» бўлими — 236-55-64

Манзил: *100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.*

Таҳрир ҳайъати
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Исмоил САИФНАЗАРОВ, Алишер МЎМИНОВ, Жуманиёз АЛИБЕКОВ, Жовдатхон ИНОҒОМОВ, Зуҳра БОТИРОВА, Иқбол МИРЗО, Муҳаммад АЛИ, Мамазоир ХЎЖАМБЕРДИЕВ, Мукаррамхон АЗИМОВА, Равшан ҲАЙДАРОВ, Рустам АҲМАДАЛИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Собир ТУРСУНОВ, Светлана ОРТИҚОВА, Талъат МУРОДОВ.

Нашр учун масъул
Холтўра ШАФОАТОВ
(Бош муҳаррир биринчи ўринбосари)

• *«Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.*
t — Тижорат мақолалар белгиси.

Нашр индекси 100
Навбатчи муҳаррир — Муродилла ҒОФУРОВ
Навбатчи — Фарҳод ЭСОНОВ
Саҳифаловчи-дастурчи — Бобур ТУРДАЛИ ўғли

«Шарқ» НМАК босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Буюртма Г — 500. Ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2. Адади — 4831. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 20.00 1 2 3 4 5 6 7